

Bruxelles, 24. svibnja 2018.
(OR. en)

**Međuinstitucijski predmet:
2018/0127 (NLE)**

**9246/18
ADD 1**

**EDUC 201
JEUN 66
SOC 299**

PRIJEDLOG

Od:	Glavni tajnik Europske komisije, potpisao g. Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Datum primitka:	22. svibnja 2018.
Za:	g. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2018) 271 annex
Predmet:	PRILOG Preporuci Vijeća o visokokvalitetnim sustavima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2018) 271 annex.

Priloženo: COM(2018) 271 annex

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 22.5.2018.
COM(2018) 271 final

ANNEX

PRILOG

Preporuci Vijeća

o visokokvalitetnim sustavima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

{SWD(2018) 173 final}

PRILOG
OKVIR ZA KVALITETU
U RANOM I PREDŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU

Djeca imaju pravo na pristupačan i kvalitetan rani i predškolski odgoj i obrazovanje.¹

Europski stup socijalnih prava

Učenje i obrazovanje počinju od rođenja, a rano je djetinjstvo od najvećeg formativnog značaja u životu djece jer se tada postavljaju temelji za cjeloživotni razvoj. U ovom se okviru za kvalitetu iznose ključna načela za visokokvalitetne sustave ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te europski pristup takvim sustavima, koji se temelji na dobroj praksi u državama članicama EU-a i najsuvremenijim istraživanjima. Okvir obuhvaća deset izjava o kvaliteti, koje su grupirane u pet širih područja kvalitete, a to su: dostupnost, radna snaga, kurikulum, praćenje i vrednovanje te upravljanje i financiranje. Deset izjava o kvaliteti sadržava opis glavnih značajki visokokvalitetnih usluga koje su utvrđene u praksi. Okvir za kvalitetu upravljački je alat namijenjen pružanju smjernica za razvoj i održavanje sustava ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U cilju omogućivanja samoprocjene i promišljanja u njega je uvršten i popis pokazatelja koji se može upotrijebiti na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini.

Glavni je cilj ovog okvira pružanje kvalitetnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja svoj djeci, a pri njenoj su izradi poštovana sljedeća načela:

- visokokvalitetne usluge ključne su za promicanje razvoja i učenja djece te, dugoročno gledano, poboljšanje njihovih obrazovnih mogućnosti,
- neophodno je sudjelovanje roditelja kao partnera takvih usluga – obitelj je najvažnija sredina za odrastanje i razvoj djece, a roditelji i skrbnici odgovorni su za dobrobit, zdravlje i razvoj svakog djeteta,
- usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja moraju biti usmjerene na djecu i aktivno ih uključivati te se pritom moraju uvažavati njihovi stavovi.

¹ https://ec.europa.eu/commission/priorities/deeper-and-fairer-economic-and-monetary-union/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_hr

OKVIR EU-A ZA KVALITETU U RANOM I PREDŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU

DOSTUPNOST kvalitetnih usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja **svoj djeci** doprinosi njihovu zdravom razvoju i obrazovnom uspjehu te smanjenju društvenih nejednakosti i smanjuje razlike u kompetencijama među djecom iz različitih socioekonomskih sredina. Jednaka dostupnost usluga ključna je kako bi se osiguralo da roditelji, osobito žene, budu fleksibilni u cilju (ponovnog) uključivanja na tržište rada.

Izjave o kvaliteti

1. Usluge su dostupne i cjenovno pristupačne svim obiteljima i njihovoj djeci.

Opće zakonsko pravo na usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja pruža čvrstu osnovu za uključivanje sve djece. Podaci o stanovništvu i ankete među roditeljima o potražnji za mjestima u sustavu ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja mogu poslužiti kao temelj za procjenu budućih potreba i prilagodbu kapaciteta.

Pružanjem usluga mogu se nastojati ukloniti prepreke koje možda sprečavaju obitelji i djecu u sudjelovanju. Među mogućim je mjerama prilagodba naknade koja se naplaćuje za usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kako bi one bile dostupne i kućanstvima s niskim prihodima. Dokazano je i da fleksibilnost radnog vremena te druge prilagodbe mogu osobito doprinijeti sudjelovanju djece zaposlenih majki i djece iz manjinskih skupina ili skupina u nepovoljnom položaju.

Ravnomjernim pružanjem usluga u urbanim i ruralnim područjima te bogatim i siromašnim četvrtima i regijama može se poboljšati dostupnost za društvene skupine u nepovoljnom položaju. Dostupnost i cjenovna pristupačnost visokokvalitetnih usluga u četvrtima u kojima stanuju siromašne obitelji, obitelji koje pripadaju etničkim manjinama ili migrantske obitelji prema dostupnim su podacima elementi kojima se najučinkovitije podupiru ravnopravnost i socijalna uključenost.

2. Usluge se pružaju na način da se potiče sudjelovanje, pospješuje socijalna uključenost i prihvaća raznolikost.

U okruženju ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja sudjelovanje se može aktivno poticati uključivanjem roditelja, obitelji i skrbnika u procese donošenja odluka (npr. u vijeća roditelja). U okviru ciljanih inicijativa usmjerenih na obitelji, a posebice žene te obitelji u nepovoljnom položaju, manjinske i migrantske obitelji, omogućuje im se da izraze svoje potrebe, koje pružatelji usluga mogu uzeti u obzir prilikom prilagodbe usluga potrebama lokalnih zajednica.

Može se poticati zapošljavanje osoblja iz marginaliziranih, migrantskih ili manjinskih skupina jer se pokazalo da sastav osoblja u okruženju ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koji odražava raznolikost zajednice donosi određene prednosti.

Stvaranje ozračja u kojem su djeca dobrodošla i u kojem se cijene njihovi jezici i podrijetlo doprinosi razvoju njihova osjećaja pripadnosti. Primjerenim trajnim stručnim usavršavanjem osoblje se priprema na pružanje dobrodošlice i potpore dvojezičnoj djeci.

U okruženjima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja mogu se razviti dobre prakse za obitelji u cilju neometanog prelaska iz vlastita doma u takvo okruženje te se može poticati visoka razina roditeljskog sudjelovanja organiziranjem posebnih inicijativa.

OSOBLJE je najvažniji čimbenik za dobrobit djece te za obrazovne i razvojne ishode. Radni uvjeti i stručno usavršavanje osoblja smatraju se stoga ključnim sastavnicama kvalitete.

3. Kvalificirano osoblje sudjeluje u inicijalnom i trajnom osposobljavanju koje mu omogućuje da obavlja svoju profesionalnu ulogu.

U djelotvornim se sustavima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja razmatra unapređivanje profesionalnog statusa zaposlenika, što je uvelike prepoznato kao ključni čimbenik kvalitete, i to podizanjem razina kvalifikacija te ponudom fleksibilnih mogućnosti napredovanja i alternativnih mogućnosti za asistente. To se može poduprijeti nastojanjem da se okupi pedagoška radna snaga sastavljena od stručnjaka s cjelovitim profesionalnim kvalifikacijama koji su specijalizirani za rano i predškolsko obrazovanje na razini ISCED 6 te od asistenata.

Najnapredniji programi inicijalnog obrazovanja osmišljaju se u suradnji s djelatnicima u sektoru te se odlikuju uravnoteženošću teorije i prakse. Prednost je i ako obrazovni programi bolje pripreme osoblje za rad u kolektivu i jačanje kompetencije promišljanja. Za takve programe može biti korisno ako se osoblje osposobi za rad s jezično i kulturno raznolikim skupinama te pojedincima iz manjinskih i migrantskih obitelji i obitelji s niskim prihodima.

Osoblje koje je osposobljeno za praćenje razvojnih potreba male djece te sposobno uočiti moguće razvojne probleme može aktivnije podupirati razvoj djeteta. Redovite mogućnosti za trajno stručno usavršavanje prilagođene potrebama od koristi su svim članovima osoblja, uključujući asistente i pomoćno osoblje.

Kad je riječ o neophodnim elementima iz područja razvoja djece i dječje psihologije, kompetencije osoblja trebale bi uključivati modul o primijenjenoj zaštiti djece te, općenitije, o pravima djeteta.

4. U povoljnim se radnim uvjetima uz stručno vodstvo pružaju prilike za promatranje, promišljanje, planiranje, timski rad i suradnju s roditeljima.

U sustavima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u kojima se nastoje poboljšati radni uvjeti, među ostalim ponudom primjerenijih plaća, zapošljavanje u području ranog i predškolskog obrazovanja može se učiniti privlačnijim za bolje kvalificirano osoblje koje želi ostvariti pravu karijeru.

Omjer odraslih i djece te veličina skupina najprikladniji su ako su određeni na način koji je primjeren dobi i sastavu skupine djece zato što mlađoj djeci treba posvetiti više pozornosti.

Stručne obrazovne zajednice, ako postoje unutar pojedinačnih okruženja i među njima, ostvaruju pozitivan učinak jer se tako odvajaju vrijeme i prostor za kolegijalnu suradnju osoblja i zajednički rad.

Mentorstvo i nadzor novozaposlenih članova osoblja u razdoblju uvođenja u posao mogu im pomoći da brzo nauče obavljati svoju profesionalnu ulogu.

KURIKULUM je moćan alat za poboljšanje dobrobiti djece te njihova razvojnog i obrazovnog iskustva. U opsežnom se pedagoškom okviru utvrđuju načela za poticanje razvoja djece obrazovnim i odgojnim postupcima koji odgovaraju njihovim interesima, potrebama i potencijalima.

5. **Kurikulum se temelji na pedagoškim ciljevima, vrijednostima i pristupima kojima se djeci omogućuje da u potpunosti ostvare svoj potencijal za postizanje društvenog, emocionalnog, kognitivnog i fizičkog razvoja te dobrobiti.**

Pedagoškim pristupima koji su usmjereni na djecu može se bolje podupirati njihov opći razvoj, pružati potpora njihovim strategijama učenja te promicati kognitivni i nekognitivni razvoj sustavnom primjenom iskustvenog učenja, igre i društvenih interakcija.

Postoje čvrsti dokazi o prednostima jasnog kurikulumu kojim se može osigurati dosljedan okvir za skrb, obrazovanje i socijalizaciju kao sastavne dijelove usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. U idealnom su slučaju u takvom okviru utvrđeni ciljevi učenja primjereni dobi uz istodobno omogućivanje nastavnom osoblju da prilagodi svoj pristup individualnim potrebama djece te se mogu pružiti smjernice za visokokvalitetno okruženje za učenje. U njemu se posvećuje dužna pozornost dostupnosti knjiga i drugog tiskanog materijala kako bi se doprinijelo razvoju pismenosti djece.

Učinkovitim se kurikulumnim okvirom u kojem se promiču raznolikost, jednakost i svijest o važnosti jezika potiče integracija migranata. Njime se jednako može poduprijeti razvoj materinskog jezika i jezika obrazovanja.

6. **U kurikulumu se od nastavnog osoblja zahtijeva suradnja s djecom, kolegama i roditeljima te promišljanje vlastita rada.**

Kurikulumom se može doprinijeti boljem uključivanju roditelja, dionika i osoblja te zajamčiti da će primjerenije odgovarati interesima, potrebama i potencijalima djece.

U kurikulumu se mogu utvrditi uloge i postupci kojima se osoblju omogućuje redovita suradnja s roditeljima i kolegama u drugim ustanovama za djecu (među ostalim u zdravstvenom, socijalnom i obrazovnom sektoru).

Kad god je to moguće, u kurikulumu se osoblju u području ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja mogu pružiti smjernice o suradnji s drugim školskim osobljem pri prelasku djece u primarno i/ili predprimarno obrazovanje.

PRAĆENJE I VREDNOVANJE pokretači su održive kvalitete. Oni ukazuju na prednosti i nedostatke, a njihovi postupci mogu biti važne sastavnice poboljšanja kvalitete u sustavima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Mogu podupirati dionike i oblikovatelje politika u poduzimanju inicijativa kojima se odgovara na potrebe djece, roditelja i lokalne zajednice.

Izjave o kvaliteti

7. **Praćenjem i vrednovanjem prikupljaju se informacije na relevantnoj lokalnoj, regionalnoj i/ili nacionalnoj razini kako bi se doprinijelo stalnom poboljšanju kvalitete politika i praksi.**

Transparentne informacije o usluzi i osoblju ili o provedbi kurikulumu na odgovarajućoj nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini mogu pridonijeti poboljšanju kvalitete.

Redovite povratne informacije mogu olakšati postupak vrednovanja politika; među ostalim, one omogućuju analizu upotrebe javnih sredstava te utvrđivanje onoga što je učinkovito i u kojem kontekstu.

Kako bi se utvrdile potrebe osoblja za osposobljavanjem i omogućilo donošenje ispravnih odluka o najboljem načinu poboljšanja kvalitete usluga, rukovodeće bi osoblje u području ranog i predškolskog obrazovanja trebalo pravodobno prikupljati relevantne podatke.

8. Praćenje i vrednovanje u najboljem su interesu djeteta.

Kako bi se zaštitila prava djece, u sustav ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja trebalo bi ugraditi snažne mjere za zaštitu djece kako bi se pridonijelo njihovoj zaštiti od svih oblika nasilja. Mjere za zaštitu djece trebale bi obuhvaćati četiri široka područja: 1. politiku, 2. ljude, 3. postupke i 4. odgovornost. Više informacija o tim područjima dostupno je u dokumentu „Standardi zaštite djece i njihova provedba”, koji je izdala organizacija Keeping Children Safe².

Postupcima praćenja i vrednovanja mogu se poticati aktivno sudjelovanje i suradnja među svim dionicima. Svi koji se bave razvojem kvalitete mogu pridonijeti praksama praćenja i vrednovanja te imati koristi od njih.

Dostupni dokazi upućuju na to da se kombinacijom metoda praćenja (npr. promatranje, dokumentiranje, opisna procjena kompetencija djece) mogu prikupiti korisne informacije i steći uvid u iskustva i razvoj djece te osigurati nesmetani prelazak u osnovnu školu.

Mogu se osmisliti alati za praćenje i participativni postupci vrednovanja kako bi se djeci omogućilo da ih se sasluša te da se jasno izjasne o svojim iskustvima učenja i socijalizacije u određenim okruženjima.

UPRAVLJANJE I FINANCIRANJE ključni su kako bi se omogućilo da usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ostvare svoju ulogu u osobnom razvoju djece, smanjenju jaza u postignućima i jačanju socijalne kohezije. Upravljanje mora biti dio sveobuhvatnog sustava usklađenih javnih politika kojima se rani i predškolski odgoj i obrazovanje povezuju s drugim uslugama u području skrbi za malu djecu i njihove obitelji.

Izjave o kvaliteti

9. Dionici dijele jasno razumijevanje svojih uloga i odgovornosti te znaju da se od njih očekuje da surađuju s partnerskim organizacijama.

Pružatelji usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u idealnom bi slučaju trebali blisko surađivati sa svim službama za djecu, uključujući socijalne i zdravstvene ustanove, škole i lokalne dionike. Pokazalo se da su takvi međuinstitucijski savezi djelotvorniji ako su uređeni dosljednim političkim okvirom kojim se mogu proaktivno poticati suradnja i dugoročna ulaganja u lokalnim zajednicama.

Sudjelovanje dionika pokazalo se ključnim za oblikovanje i pružanje usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Za sve bi propise o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju te za financiranje trebalo po mogućnosti biti odgovorno isto ministarstvo.

10. Zakonodavstvom, propisima i/ili financiranjem podupire se napredak prema općem pravu na rani i predškolski odgoj i obrazovanje koji se subvencioniraju ili financiraju javnim sredstvima, a o napretku se redovito izvješćuju svi dionici.

Poboljšanje kvalitete usluga za svu djecu moglo bi se postići postupnim razvojem općeg zakonskog prava. Može biti korisno procijeniti uzrokuju li tržišno utemeljene usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja nejednaku dostupnost ili nižu kvalitetu za djecu u nepovoljnom položaju i, ako je to potrebno, izraditi planove za protumjere.

Bliska povezanost s politikama u području rada, zdravlja i socijalne skrbi bila bi od nepobitne koristi jer se tako može promicati učinkovitija raspodjela resursa usmjeravanjem dodatnih sredstava na skupine i četvrti u nepovoljnom položaju.

² http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/files/rights_child/standards_child_protection_kcsc_en.pdf

